

Načrt ravnanja z raziskovalnimi podatki

prijava Obzorje 2020

Janez Štebe

ADP, Univerza v Ljubljani, 14.4.2015

Univerza v Mariboru: Mednarodna delavnica UČINKOVITO VODENJE
MEDNARODNIH RAZISKOVALNIH PROJEKTOV S Poudarkom na Obzorju 2020,
Maribor

Podatkovna središča za družboslovje – primer: **Arhiv družboslovnih podatkov**

- je osrednji slovenski družboslovni arhiv podatkov in nacionalni ponudnik storitev za evropski [CESSDA](#)
- pokriva različna **družboslovna področja**,

Naloge:

- **Pridobiva** podatke iz različnih virov, jih **ovrednoti** ter najbolj odlične **izbere**
- **podatke** iz preteklih raziskav **shranjuje za ponovno uporabo** (digitalno shranjevanje potrebno, da se prepreči tehnološka zastarelost in fizičnim uničenjem),
- **Pregleda, preveri, potrdi** in **pripravi** podatke in pripadajočo **dokumentacijo** raziskave,
- uporabnikom omogoča **enostaven dostop do podatkov** v številnih formatih in
- Svetuje pri iskanju in uporabi podatkov ter širše, s področja **metodologije** in **statističnih obdelav**.

Zakaj odprti dostop do raziskovalnih podatkov

Možnost ponovitve analiz in preverjanja

Odprta znanost, možnost sodelovanja,
npr. državljanska znanost

Prihranek pri stroških porabe javnega
denarja (če širimo drugo rabo)

Ker so podatki zanimivi za druge
(če niso, potem nima smisla)

Ker financer projekta to od tebe zahteva

O2020: zahteve po odprtem dostopu do podatkov

Na kaj se nanaša?

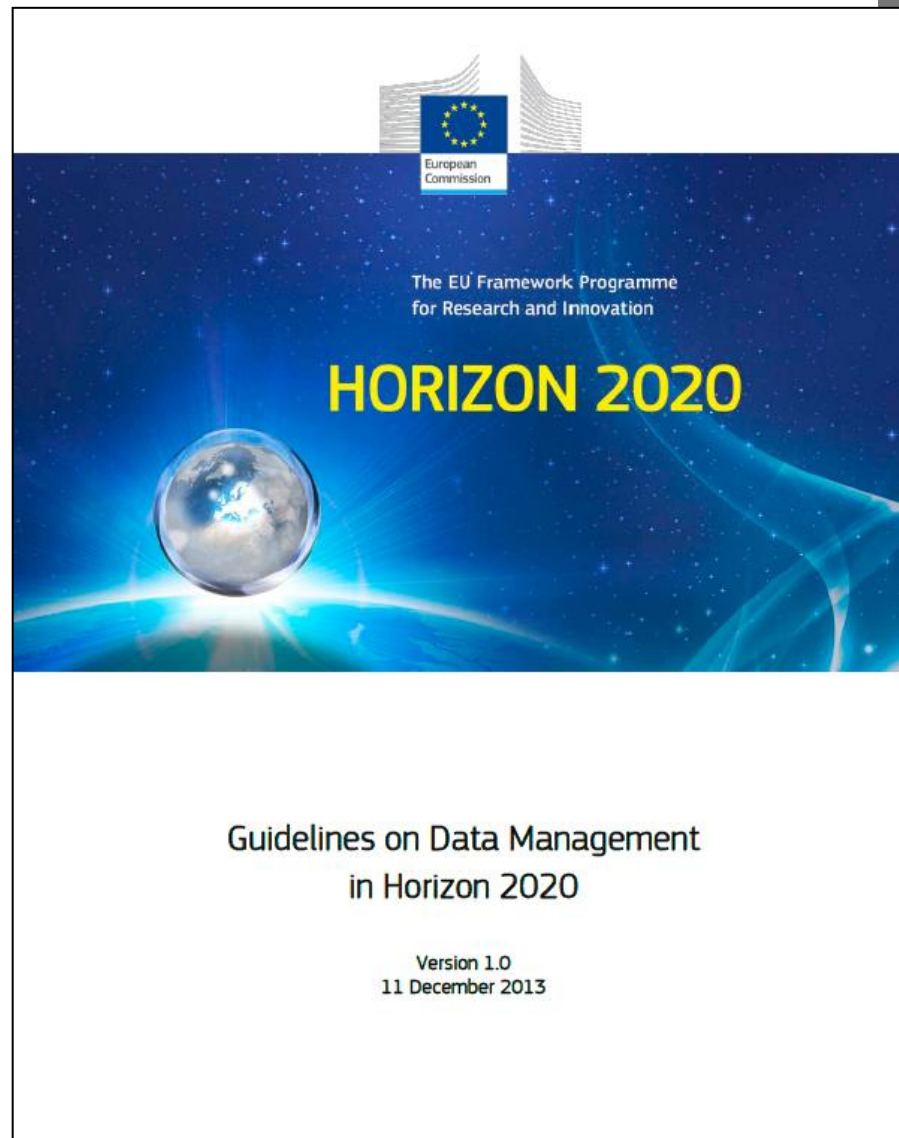
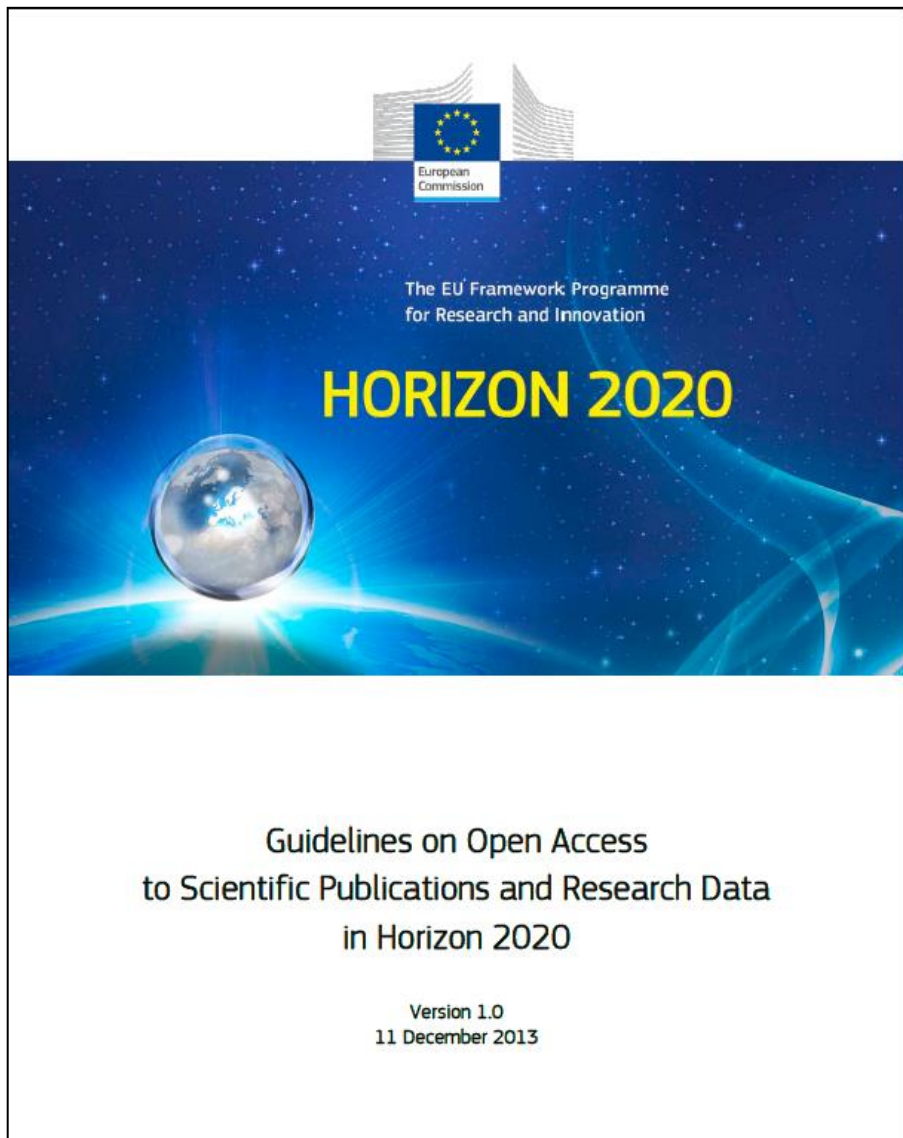
- Raziskovalni podatki, ki spremljajo objavo v članku
- Vsi ostali raziskovalni podatki, vključno s pripadajočimi metapodatki

Kje v prijavi?

- Poglavje o vplivu projekta: razširjanje in uporaba rezultatov.
http://ec.europa.eu/research/participants/docs/h2020-funding-guide/grants/grant-management/dissemination-of-results_en.htm

Kaj naj vsebuje?

- Nakazana **politika** projekta in konzorcija glede ravnanja s podatki, ustvarjenimi v teku projekta
 - Tip podatkov?
 - Uporabljeni standardi?
 - Kako bodo podatki čim bolj **uporabni in dostopni** za druge za **preverjanje** in **ponovno rabo**? Če ne, zakaj ne?
 - Dolgotrajno **skrbništvo podatkov, digitalno shranjevanje**?

Načrt ravnanja z raziskovalnimi podatki (NRRP)

Angleška kratica: DMP: Data Management Planning

Opisuje „živiljenjski krog“ podatkov

Glavni namen: zagotovilo izročanja po koncu projekta

Po prvih šest mesecev (je eden od izročkov projekta, ki ga je potrebno predvideti v prijavi!!!)

Ponovno osvežiti ob pregledu na polovici

Končno različico podati ob zaključnem pregledu

Na voljo je/bo podpora za ravnanje s podatki

Dodatni stroški povezani z izpolnjevanjem obveznosti so **upravičeni stroški** projekta.

Priporočila za NRRP

Prvo verzijo NRRP **pripraviti v 6 mesecih** po začetku projekta. NRRP **naj vključuje:**

1. Ime (identifikator, referenca)
2. Opis podatkov (tip podatkov, obseg, z namenom ovrednotenja njih uporabnosti, zanimivosti za projekt in za druge)
3. standardi in metapodatki (priporočena uporaba področnih)
4. deljenje podatkov (morebitni pogoji dostopa in izjeme, obdobje embarga, **izbrano mesto dostopa**, npr. podatkovni arhiv);
5. arhiviranje in dolgotrajno digitalno ohranjanje (backup, predviden čas, obseg, stroški)

(Annex 1: Data Management Plan (DMP) template)

(Annex 2: Additional guidance for Data Management Plans)

Področja vključena v Pilot (2014-2015)

Future and Emerging Technologies

Research infrastructures – part e-Infrastructures

Leadership in enabling and industrial technologies – Information and Communication Technologies

Societal Challenge: Secure, Clean and Efficient Energy – part Smart cities and communities

Societal Challenge: Climate Action, Environment, Resource Efficiency and Raw materials – with the exception of topics in the area of raw materials

Societal Challenge: Europe in a changing world – inclusive, innovative and reflective Societies

Science with and for Society

([Guidelines on Open Access to Scientific Publications and Research Data in Horizon 2020](#), 2013, str. 10)

Možnosti opt in ali opt out

Odločitev za vključitev

Za projekte z drugih področij je **možna prostovoljna udeležba**.

Prostovoljna udeležba pomeni, da **bodo v pogodbi sprejeli še to obvezo**, da bo financer spremljal tudi to področje in da bodo s tem v zvezi **deležni pomoči**, kot ostali obvezno vključeni v pilot.

ali za izvzem

Popolnoma ali delno: potrebno **utemeljiti** razloge

Upoštevati veljavne člene v prijavi:

Patentna zaščita, avtorska zaščita (Člen 27)

Zaupnost (Člen 36)

Varnost (Člen 37)

Varovanje osebnih podatkov (Člen 39)

Poanta je

Da se predvidi morebitne ovire pri izročanju podatkov v podatkovno središče in da se načrtuje njihovo premagovanje:

- Npr. Seznaniti se s kriterije za sprejem podatkov v podatkovno središče
- Zagotovi izpolnjevanje etičnih in zakonskih obveznosti, ob tem pa narediti podatke kar se da dostopne
 - varovanje zasebnosti, toda zagotovilo dostopa
 - avtorske pravice, licence, npr. uporaba Creative Commons Licence (CC-BY ali CC0) (<http://creativecommons.org/licenses/>, <http://creativecommons.org/about/cc0>).
- Zagotovi širšo kakovost in uporabnost podatkov preko ozkih okvirov projekta

Prednosti izročanja podatkov v ADP, vključen v CESSDA

Prevzem podatkov po protokolu (verziranje podatkov, dokumentacija, po potrebi čiščenje in pomoč pri anonimizaciji)

Vrednoteno v bibliografiji, šteje kot [znanstvena objava po merilih ARRS](#).
Kategorija 2.20 podatkovna zbirka... ki ima znanstveno veljavo

Podatki se ob uporabi navajajo v seznamu literature!

Ne le podatki, tudi publikacije bodo naletele na večji odmev (glej npr. Piwowar HA, Vision TJ. (2013) Data reuse and the open data citation advantage. PeerJ 1:e175 <http://dx.doi.org/10.7717/peerj.175>)

Kaj če ne sodelujemo v O2020?

Nacionalne politike so v pripravi (glej poročilo [Odprti podatki; Načrt za vzpostavitev sistema odprtega dostopa do raziskovalnih podatkov v Sloveniji](#)); zaveza ministrstva in naloga posvečene delovne skupine

Politike ustanov: Rektorska konferenca?!

NRRP so vse bolj vključeni tudi v politike univerz po svetu npr.: "Vsi novi predlogi raziskovalnih projektov morajo vsebovati NRRP ali protokole, ki opredeljujejo zbiranje podatkov, ravnanje z njimi, njihovo integriteto, zaupnost, obstojnost, deljenje in objavlanje"

Znanstvene revije: zahtevajo izročanje podatkov in njihovo citiranje (Seznam projekta JoRD: <https://jordproject.wordpress.com/project-data/social-science-journals-that-have-a-research-data-policy/>)

ASR:

Ethics: This requirement includes adhering to ASA's stated policy on data-sharing: "Sociologists make their data available after completion of the project or its major publications, except where proprietary agreements with employers, contractors, or clients preclude such accessibility or when it is impossible to share data and protect the confidentiality of the data or the anonymity of research participants (e.g., raw field notes or detailed information from ethnographic interviews)" (ASA Code of Ethics, 1997).

Etični kodeksi

- Etični kodeks za raziskovalce UL z dne 25. 11. 2014:
 - Zagotovi možnost ponovitve
 - Čim prejšnja objava rezultatov raziskav
- Evropski kodeksa ravnanja za ohranjanje raziskovalne poštenosti (Prevod od jeseni leta 2014 dostopen na ARRS):
 - „...morajo podatkovne prakse ohranjati izvirne podatke in kolegom omogočiti dostop do njih“, če „... želiyo preveriti ponovljivost študije ali dodelati njene izsledke“
 - „... shranjeni in dostopni za daljše obdobje“
 - „... arhivirat in dokumentirati za daljše obdobje“

Spodbude, motivacija

Nekaj kar je že tako pričakovano da se izvaja

Ni tako težko (NRRP do 2 strani)

Imaš se na koga obrniti, če kaj ne veš (raziskovalne pisarne, Knjižnica, ADP, DCC)

Imaš/pričakuješ več koristi

- Za sebe (čez čas boš imel podatke pri roki)
- Lahko ovrednotiš v stroških
- Odmevnost

Za prevzem gradiva v ADP potrebujemo

- 1) Osnovne podatke o raziskavi: naslov raziskave, leto izvedbe, avtorji, serija raziskav
- 2) Vsebinska področja: kratek povzetek raziskave in poglavja
- 3) Osnovne podatke o metodologiji: enota za analizo, populacija, vrsta podatkov, način zbiranja podatkov, vzorčenje, stopnja odgovora, geografska pokritost

<http://www.adp.fdv.uni-lj.si/evidentiranje/>

- 4) Izjavo o izročitvi: zagotovilo, zaupnosti, avtorske pravice, pogoji dostopa (dostopna: http://www.adp.fdv.uni-lj.si/za_dajalce/izjava_o_izrocitvi/)
- 5) Presoja o prevzemu poteka na podlagi grobega pregleda poslanih gradiv in posvetovanja med strokovnjaki

Kriteriji za sprejem v ADP

Dolgotrajno shranjevanje podatkov zahteva **dodatne napore in stroške** za pripravo v obliki, ki omogoča njihovo nadaljnjo uporabo. Ti so **upravičeni ob prihranku**, ki ga predstavlja večkratna uporaba podatkov.

vsebinsko bogastvo podatkov v smislu ustreznosti konceptualizacije in tematskega dopolnjevanja zbirke ADP,
izpopolnjenost uporabljenih metod, celovitost in ustreznost **podatkov in dokumentacije** za nadaljnje analize,
dajalec avtorsko razpolaga s podatki in je pripravljen podatke izročiti arhivu za razširjanje.

(http://www.adp.fdv.uni-lj.si/za_uporabnike/izrocanje_podatkov/)

Izbor na podlagi kakovosti

Prednostno se v arhiv uvrstijo:

(1) najvišji rang, primerjalne ali kontinuirane raziskave, pomembne populacije, metodološko ustrezne; (2) teoretsko ali praktično pomembne raziskave, ki **zapolnjujejo raziskovalno praznino ali imajo široko uporabnost** za več praktičnih problemov, imajo dolgoročno vrednost za znanost; (3) **teoretsko ali praktično pomembne raziskave**, omejene na manj splošno populacijo, manj vplivne.

Prevzeti podatki štejejo kot [znanstvena objava po merilih ARRS](#).

3. Samostojni znanstveni sestavek ali poglavje v monografski publikaciji (Cobiss tip 1.16 v 2.01, 2.02, 2.06, 2.16, 2.17, 2.20)

A. Obsežni znanstveni sestavek ali poglavje (nad 50 strani) v obsežni znanstveni monografiji (2.01A nad 500 strani)	60 točk
B. Samostojni znanstveni sestavek ali poglavje v znanstveni monografiji (2.01A)	30 točk
C. Samostojni znanstveni sestavek ali poglavje v znanstveni monografiji (2.01B)	
○ izdana pri tuji založbi	25 točk
○ izdana pri domači založbi	20 točk
D. Samostojni znanstveni sestavek ali poglavje v drugi monografski publikaciji	10 točk
E. Zaključena znanstvena zbirka podatkov (2.20) iz seznama agencije	30 točk

Samostojni znanstveni sestavek ali poglavje je praviloma objavljen v znanstveni monografiji (2.01), izjemoma pa tudi v strokovni monografiji (2.02), slovarju ali leksikonu (2.06), kot spremna študija k umetniškemu delu (2.16) ali kot razprava v katalogu razstave (2.17). Obsegati mora najmanj 4 strani (izjema so znanstveni zemljevidi).

Skupno število točk enega avtorja v eni monografski publikaciji ne sme preseči 100 točk.

Kriteriji UK DA

- primarni podatki,
- širša pokritost (geografska, tematska, področna, časovna),
- metodološka odličnost,
- popularna raziskovalna tema,
- podatki, primerni za poučevanje,
- podatki v sprejemljivem formatu in enostavni za obravnavo,
- podatki dopolnjujejo obstoječe zbirke,
- dokumentacija omogoča seznanjeno drugo rabo,
- ustrezna transkripcija,
- ustrezna velikost vzorca,
- podpisana izjava o izročitvi,
- razrešeno vprašanje avtorskih pravic in intelektualne lastnine,
- soglasja o sodelovanju,
- vprašanja anonimizacije,
- zahteva za omejen dostop (pogoji/embargo) ([Evaluating Research Data](#) 2012).

Glej: http://www.data-archive.ac.uk/media/369163/managing_research_data14sept2012b.pdf

Izbor podatkov

Kriterij za prevzem podatkov je vsebinska in metodološka izpopolnjenost, ki zagotavlja možnosti za številne sekundarne analize različnih problemov

Primerjaj [NERC Data Value Checklist](#):

- Skladnost s poslanstvom podatkovnega središča
- Znanstvena in zgodovinska vrednost
- Enkratnost
- Neponovljivost
- Potencial za ponovno uporabo
- Ekonomska upravičenost
- Polna dokumentacija

Primer podatkovnih centrov o okolju in citiranja podatkov

Temelji na sistemu DOI (digital object identifier)

Če želiš pridobiti DOI, moraš izpolnjevati določene pogoje (kakovosti, stabilnosti podatkov, ustreznih formatov, popolnosti metapodatkov ipd.)

V zameno dobiš storitev:

- Hitro, enostavno objavljanje in citiranje podatkov
- Dolgotrajna dostopnost podatkov
- Ni dodajanja, odvzemanja zapisov
- Polna kataloška ciljna stran v katalogu EDC kot rezultat klika na DOI

- Glej <http://www.nerc.ac.uk/research/sites/data/doi/data-citation-guidelines.pdf>

Vnos nove raziskave

Preko obrazca podam prvo informacijo o svoji raziskavi.

Polja označena z * so obvezna polja. Prosimo, da jih izpolnite. Izpolniti morate tudi vsaj eno izmed polj nosilec raziskave ali ustanova.

Izvorni naslov raziskave*: ?

Izvorni naslov raziskave v angleškem jeziku: ?

Nosilec raziskave: ?

Izdelala ustanova: ?

Leto izdelave raziskave: Izberi ?

Kraj izdelave raziskave: ?

- Podatki v ADP ?:
- Ni podatka
 - Podatki so že v ADP
 - Podatke bi verjetno lahko izročili v ADP
 - Možnosti za izročitev podatkov niso gotove

Izvorno mesto dostopa do podatkov (v kolikor različno od ustanove izdelave): ?

URL naslov izvornega opisa raziskave/mesta dostopa do podatkov: ?

Naziv serije: ?

Vsebinsko področje (1): Izberi poglavje

Vsebinsko podpodročje (1): Izberi podkategorijo

Vsebinsko področje (2): Izberi dodatno poglavje

Vsebinsko podpodročje (2): Izberi podkategorijo

Povzetek (do 255 znakov):

Država:

Populacija:

Vrsta podatkov:

Časovna opredelitev

- Ni podatka
- Enkratna raziskava
- Ponavljajoča se raziskava
- Panelne in kohortne raziskave
- Časovne serije
- Drugo

Tip vzorca

- Ni podatka
- Brez vzorčenja - zajeta celotna populacija
- Slučajno (verjetnostno) vzorčenje
- Ne-slučajno vzorčenje

Način zbiranja podatkov:

Omejitve pri uporabi

- Ni podatka
- Brez omejitev
- Omejeno za akademske namene
- Omejeno za potrebe naročnika ali raziskovalne skupine
- Informacije niso razpoložljive

Ostalo gradivo o raziskavi:

Število enot

- Ni podatka
- manj kot 100

Sledi še informacija o
Številu spremenljivk in
Ocena urejenosti
podatkov

Odprto kodni program.

V pomoč raziskovalcem pri pripravi NRRP za prijavo projekta.

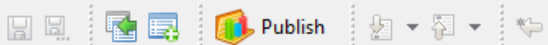
V pomoč pri pripravi in nadgrajevanju NRRP v procesu samega izvajanja raziskovanja.

Načrt se lahko izvozi v DDI XML in objavi v PDF, HTML, RTF in drugo.

Poročila se lahko uporabljajo za ravnanje podatki znotraj raziskovalne skupine (organizacije), kakor tudi za predajo v ADP in za potrebe poročanja financerju.

Trenutne podlage - National Science Foundation (NSF), National Institutes for Health (NIH) iz ZDA in the Digital Curation Center iz VB.

http://www.dcc.ac.uk/sites/default/files/documents/resource/DMP_Checklist_2013.pdf

- ▶ Data Management Plans
 - Moja raziskava
- ▶ Data Management Definitions
 - DCC_Full
 - DCC_Simple
 - NIH General DMP
 - NSF-AGS DMP
 - NSF-AST DMP
 - NSF-BIO DMP
 - NSF-CHE DMP
 - NSF-CISE DMP
 - NSF-DMR DMP
 - NSF-EAR DMP
 - NSF-EFRI DMP
 - NSF-EHR DMP
 - NSF-ENG DMP
 - NSF General DMP
 - NSF-PHY DMP
 - NSF-SBE DMP

Data Documentaiton and Metadata

Are the datasets which you will be capturing/creating self-explanatory, or understandable in isolation?

If you answered No to DCC 2.5.1, what contextual details are needed to make the data you capture or collect meaningful?

How will you create or capture these metadata?

What form will the metadata take?

Why have you chosen particular standards and approaches for metadata and contextual documentation?

Ethics and Intellectual Property

Ethical and Privacy Issues

Are there ethical and privacy issues that may prohibit sharing some or all of the dataset(s)?

If you answered Yes to DCC 3.1.1, how will these be resolved?

Is the data that you will be capturing/creating "personal data" in terms of the Data Protection Act (1998) or equivalent legislation if outside the UK?

What action will you take to comply with your obligation under the Data Protection Act (1998) or equivalent legislation outside the UK?

Intellectual Property Rights

Will the dataset(s) be covered by copyright or the Database Right? If so give details in DCC 3.2.2 below

Is you answered Yes to DCC 3.2.1, who owns the copyright and other intellectual property?

If you answered Yes to DCC 3.2.1, How will the dataset be licensed?

For multi-partner projects, what is the dispute resolution process/mechanism for mediation?

Access, Data Sharing and Reuse

Access and Data Sharing

Are you under obligation or do you have plans to share all or part of the data you create/capture?

If you answered No to DCC 4.1.1, why will you not share your data?

An outline is not available.

Bean Information

No identifiable object is advertised.

- Data Management Plans
 - *Moja raziskava
 - Data Management Definitions
 - DCC_Full
 - DCC_Simple
 - NIH General DMP
 - NSF-AGS DMP
 - NSF-AST DMP
 - NSF-BIO DMP
 - NSF-CHE DMP
 - NSF-CISE DMP
 - NSF-DMR DMP
 - NSF-EAR DMP
 - NSF-EFRI DMP
 - NSF-EHR DMP
 - NSF-ENG DMP
 - NSF General DMP
 - NSF-PHY DMP
 - NSF-SBE DMP

Basic Plan Information

Plan Name: Moja raziskava

Definition Name: DCC_Full

Plan Documentation

 Normal Arial 2

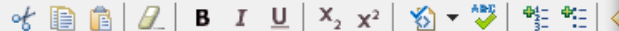

Tukaj |

Rich Text HTML

Introduction and Context (1/13)

Basic Project Information (0/6)

Short Description of the project's fundamental aims and purpose

 Normal Arial

Zapišemo kratek opis raziskovalnega projekta

Rich Text

Related Policies (0/3)

Funding body requirements relating to the creation of a data management plan

- Introduction and Context (1/13)
- Basic Project Information (0/6)
- Short Description of the project's fundamental aims and purpose
- Related Policies (0/3)
 - Funding body requirements
 - Institutional or Research
 - Other policy-related dependencies
- Basic Data Management Plan
- Data Types, Formats, Standards
- Existing Data (0/3)
- New Data (1/4)
 - Why do you need to capture data?
 - Describe the process by which you will capture data
 - Which file formats will you use?
 - What criteria will you use to select data?
- Relationship between old and new data
- Data Documentaiton and Metadata
 - Are the datasets which you create or collect unique?
 - If you answered No to Do you have any other data?
 - How will you create or collect data?
 - What form will the metadata take?
 - Why have you chosen particular metadata standards?
- Ethics and Intellectual Property

Information summarised from the main body of your research proposal will help potential re-users understand the purposes your data has been collected or created for, and they are unlikely to have access to your proposal. Briefly summarise what you set out to discover and how that is likely to affect the kind of data you collect or create and how.

A web-based tool to help researchers create and share Data Management Plans

Provides funder questions and guidance

Provides help from universities

Can include examples and suggested (boilerplate) answers

Free to use

Mature (v1 launched April 2010)

Code is Open Source (on GitHub)

<https://dmponline.dcc.ac.uk>

IZROČANJE RAZISKOVALNIH PODATKOV V ADP

V ADP sodijo visokokakovostni raziskovalni podatki, ki so zanimivi in primerno pripravljeni za nadaljnje analize.

Postopek izročanja raziskovalnih podatkov v ADP gre po naslednjih korakih:

1. preverimo merila za sprejem podatkov v ADP,
2. izpolnimo obrazec za evidentiranje raziskave,
3. izpolnimo obrazec za opis raziskave,
4. uredimo in dokumentiramo podatke, pripravimo ostalo spremljajoče gradivo,
5. izpolnimo in podpišemo izjavo o izročitvi.

www.adp.fdv.uni-lj.si/za_dajalce/

Storitve, ki jih ADP nudi dajalcem podatkov v ADP:

- podpora pri načrtovanju in izvajanju priprave podatkov za odprti dostop;
- preverjanje in ovrednotenje pomena raziskovalnih podatkov za znanost in njihove dolgoročne uporabnosti;
- uveljavljanje pristopa digitalnega skrbništva;
- omogočanje dostopa do podatkov, iskanje in pregledovanje opisov podatkov;
- spodbujanje uporabe podatkov in usposabljanje za delo s podatki.

Stroški infrastrukturnih storitev in koristi

Med projekti, ki se ukvarjajo z zbiranjem in presojo različnih modelov stroškov in vrednotenja, omenimo [projekt 4C](#), *Collaboration to Clarify the Costs of Curation*.

Beagrie in Houghton 2012, 6 sta ocenila stroške, ki nastajajo pri delu Economic and Social Data Service (ESDS), katerega del je sedaj tudi UK DA. Njuna obsežna analiza z naslovom [The Economic Impact Evaluation of the Economic and Social Data Service \(2012\)](#) opredeljuje dejavnike, s katerimi je mogoče meriti ekonomski učinek in pomen storitve, ki jo nudi podatkovna organizacija; prišla sta do zaključka o 2,5- do 10-kratnem povračilu stroškov investicije v podatkovno storitveno infrastrukturo () Glej:

[http://www.esrc.ac.uk/images/ESDS Economic Impact Evaluation tcm8-22229.pdf](http://www.esrc.ac.uk/images/ESDS_Economic_Impact_Evaluation_tcm8-22229.pdf), 12. 2. 2014.

Kam oddati podatke?

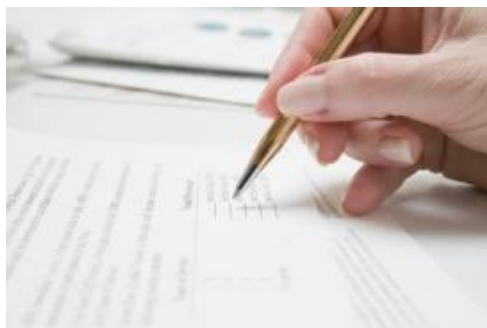
- oddaje podatkov v repozitorij v povezavi s članki: npr. [Dryad Digital Repository](#)
- podatkovne revije: npr. [CODATA Data Science Journal](#), [Geoscience Data Journal](#) Glej: <http://www.codata.org/dsj/>, Ubiquity Press
Metajournals izhajajo naslednje revije, ki pokrivajo različna raziskovalna področja: [Journal of Open Archeology Data](#), [Journal of Open Public Health Data \(JOPHD\)](#), [Journal of Open Psychology Data \(JOPD\)](#), kmalu pa bo začel izhajati tudi [Journal of Open Economics Data \(JOED\)](#). Glej: <http://openarchaeologydata.metajnl.com/about>,

Pregledi različnih možnosti za katalogizacijo raziskovalnih podatkov:
[DataCite](http://www.datacite.org/) (<http://www.datacite.org/>)

Glej tudi preglede na : [DataBib](#) in [re3data.org](#).

Dajalcem je na voljo:

- Izjava o izročitvi
- Obrazec za opis raziskave
- Pregled izročениh gradiv

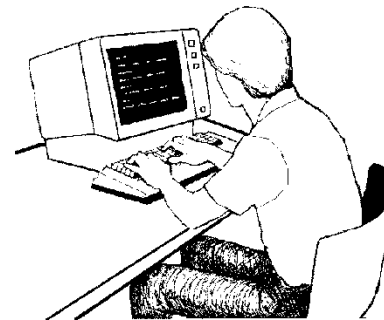
Objavljen imamo **seznam priporočenih datotečnih formatov.**

Vrsta gradiva	Priporočene oblike zapisov	Druge oblike zapisov
<p>Strukturirana besedilna gradiva (Obrazec za opis raziskave, vprašalnik, kodirna knjiga)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Strukturiran metapodatkovni zapis vprašalnika (*.xml) po DDI ali CAI program (*.bmi) • *.rtf ali druga tekstovna oblika (*.doc, *.txt, ...) 	<ul style="list-style-type: none"> • Tiskana verzija • *.pdf ali druga grafična oblika
<p>Strukturirana podatkovna gradiva (Datoteka podatkov)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • SPSS (*.por, *.sav) • ASCI (*.txt matrična ali z oznakami polj opremljena datoteka + opis za računalniško branje datoteke z imeni spremenljivk in njihovimi kategorijami) 	<ul style="list-style-type: none"> • Drugi statistični paketi • Preglednice (*.xls ipd.) • Baze podatkov
<p>Prosto oblikovana besedilna gradiva za shranjevanje izvorne dokumentacije (Vprašalnik, navodila anketarjem, nagovor raziskovancem, kopije raziskovalnih poročil)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • *.pdf ali druga grafična oblika + tiskana verzija 	<ul style="list-style-type: none"> • *.rtf ali druga tekstovna oblika (*.doc, *.txt, ...)

Sprejem podatkov (SIP)

Ko raziskava pride v ADP:

- **Zapis** osnovnih podatkov na nivoju raziskave - ki vključujejo enkratni identifikator raziskave, naslov raziskave, identifikacijo dajalca in datum podpisane izjave o izročitvi.
- Kopije originalov in **priprava novih, "čistih" datotek** (procesiranje podatkov oz. obogatitev podatkov, ki lahko obsega minimalno prilagajanje gradiv ali pa tudi zelo intenzivno delo – hramba vseh sprememb)

Ko raziskava pride v ADP:

- Podatkovne datoteke se obogatijo z obsežnim **metapodatkovnim zapisom**

- (avtor, metodologija zbiranja podatkov, ključne besede, vsebinska področja, povezane raziskave in informacija o seriji, itd..)
- frekvenčni izpis rezultatov iz datoteke
- povezava na publikacije nastale na podatkih (COBISS)

XML

Celoten metapodatkovni sistem je zapisan v **DDI standardu**, ki v celoti vsebuje več sto polj. Znotraj združenja evropskih arhivov – organizaciji **CESSDA** – je določen sklop priporočenih in obveznih polj.

↳ Mednarodna primerljivost in izmenjava

Rezultat po zaključku prevzema in notranjega procesiranja podatkov:

–paket **AIP**, ki vsebuje:

- originalno in izvedeno datoteko s podatki,
- datoteko o njuni transformaciji,
- datoteko DDI XML z deskriptivnimi in statističnimi strukturnimi metapodatki,
- ter povezana gradiva kot je vprašalnik in besedilna dokumentacija v elektronski obliki.

Spravilo

- Lokacija, medij, osveževanje
- Skladnost z standardi informacijske varnosti
- Administrativno okolje storitev spravila
 - Kriteriji za certificiranje: Trac
(<http://public.ccsds.org/publications/archive/652x0m1.pdf>)
 - DSA (<http://www.datasealofapproval.org/en/news-and-events/news/2013/10/15/dsa-conference-2013-great-succes/>)

- Glej podrobnosti na

- **ŠTEBE, Janez**

Analiza stanja in perspektiva digitalne hrambe v Arhivu družboslovnih podatkov (ADP) / Janez Štebe, Irena Vipavc Brvar. - Ilustr. - Dostopno tudi na: http://revija-knjiznica.zbds-zveza.si/Izvodi/K1101/Stebe_Vipavc-Brvar.pdf. - Bibliografija: str. 82-85. - Izvleček ; Abstract
V: Knjižnica. - ISSN 0023-2424. - Letn. 55, št. 1 (apr. 2011), str. 57-85.

Dostop do raziskovalnih podatkov

Možnost iskanja in seznanjanja

- ADP podatke objavi v seznamu raziskav na svoji spletni strani
- Vzporedno so informacije o podatkih in sami podatki dostopni v Nesstar katalogu ADP
- Metapodatki o raziskavi so zajeti v združevalnih katalogih:
 - Informacija o objavi podatkov se lahko uvrsti tudi v vzajemne bibliografsko-kataložne baze podatkov knjižnic – COBIB.SI in na Nacionalni portal odprte znanosti.
 - Ko je raziskava vnesena v sistem COBISS.SI, se prikaže med raziskovalčevo bibliografijo in se točkuje kot podatkovna znanstvena objava.
 - Iskanje je možno tudi preko kataloga CESSDA, skupnega kataloga evropskih podatkovnih središč s področja družboslovja

Stanje, potrebe pri hrambi in dostopu do raziskovanih podatkov:

- Katera področja ravnanja z raziskovanimi podatki so problematična (vodiči glede NRRP, upoštevanje akademskih metodoloških standardov, metapodatki, licence, varovanje zasebnosti, digitalno shranjevanje v času trajanja projekta in po zaključku, etične komisije)? Preprečiti, da so ustvarjalci podatkov prepuščeni sami sebi
- Povpraševanje po podatkih (ovire za večjo izrabo podatkov, spodbujenje rabe)? Cilj - povečati konkurenčnost objav.

Literatura:

Štebe, Janez, Vipavc Brvar, Irena, Bezjak, Sonja. Priprava raziskovalnih podatkov za odprti dostop : priročnik za raziskovalce. Fakulteta za družbene vede, Založba FDV, 2015.

< <http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-06SLBVXX> >

Preparing research data for open access : guide for data producers. Faculty of Social Sciences, Založba FDV, 2015.

< <http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-G0DPXMZ1> >

Dodatne povezave v pomoč

[Guidelines on Open Access to Scientific Publications and Research Data in Horizon 2020](#)

[Guidelines on Data Management in Horizon 2020](#)

[Obrazec Evidentiraj raziskavo pri ADP](#)

[Obrazec Izjava o izročitvi v ADP](#)

[DCC Data Management Plans](#)

[UK Data Archive Data Management Checklist](#)

[University of Leeds Data Management Planning](#)